

Fenntarthatóság és felnőttoktatás

A magyar felnőttoktatási szakemberek véleményének összegzése a 2016. október 28-án megtartott workshop alapján.

Alapvetésként megállapíthatjuk, hogy a felnőttoktatásnak alapvető és történelmi szerepe van a fenntarthatóság területén, mert egy új tudományokon alapuló, a szokványostól eltérő gondolkodás és az erre épülő következetes és azonnali cselekvés mentheti csak meg az emberiséget a katasztrófától.

A Meadows tanulmány már 1972-ben figyelmeztette az emberiséget a 2030 és 2050 környékén bekövetkező katasztrófára, melyet a nyersanyag és energiaforrások kritikus szint alá csökkenése fog beindítani. A nyersanyag és energiaforrások csökkenése az ipari termelés drasztikus visszaesését fogja magával hozni. Erre az időszakra az ipari inputokra épülő mezőgazdaság összeomlását is jósolják, ami katasztrófális élelmiszer hiányhoz vezet. Hacsak nem tanulunk meg addigra vegyszerek és műtrágyák nélkül élelmiszert termelni. Az első figyelmeztetés 1972-ben Meadowsék „A növekedés határai” című könyvében jelent meg. Akkor még volt közel 60 évünk változtatásra, a cselekvésre. De hiába volt a 2. riói, a johannesburgi világkonferencia, érdemi intézkedések nem születtek, vagy nem elegendők. 15 év... ennyi maradt – vagy ennyi sem, mert ha tenni akarunk, akkor azt nem 2029-ben kell elkezdeni, hanem most AZONNAL. Ehhez azonban az embereknek meg kell érteni az új tudományok üzenetét, magukévá kell tenni az új szemléletet, és cselekedni kell! Már nincs időnk megvárni, hogy a mai gyermekek, akik már ezt tanulják az iskolában (ha egyáltalán ezt tanulják) – változtassanak. A felnőttekkel kell megismertetni, megértetni a fenntarthatóság lényegét, alapelveit, eszközeit – és őket kell olyan készségekkel felruházni, ami képessé teszi őket a felelős gondolkodásra és cselekvésre – hiszen ők a döntésképes, cselekvőképes korosztály. Nekik kell meghozni és meg is valósítani a döntéseket, amelyek megmenthetik a jövő nemzedékeket és élhető, emberhez méltó életet kínálnak nekik.

Haladéktalanul el kell készülni a fenntarthatóság komplex tudományának közérthető és alkalmazható ismeretanyaga, mely eszközeül szolgál a fenntarthatóság oktatásának.

Fontosnak tartjuk, hogy a kiáltvány fenntarthatóságra vonatkozó szakaszában első helyre kerüljön a természet, másodikra a társadalom, és csak harmadik helyre a gazdaság. A világ gondjainak jelentős része ugyanis éppen abból fakad, hogy első helyre került a gazdaság, melynek alárendeltük a természetet és a társadalmat. Így következhetett be az, hogy napjainkban mindenben és mindenkin keresztülgázol a „gazdasági érdek” – kevesek érdeke a többi emberrel szemben. Az a világ, ahol a természet nem érték, hanem legyőzendő, akadályozó nehézség – ahol az ember nem érték, csak eszköz – drága és ezért kiiktatandó eszköz – maga a pokol.

A bajok és veszélyek éppen abból fakadnak, hogy a felfokozott, esztelen fogyasztásra és pazarlásra épülő társadalom és gazdaság feléli a föld erőforrásait és elpusztítja a természet eredeti rendszereit, melyek biztonságunknak, életünknek alapját adják. Élelmi-

szer, tiszta víz és tiszta levegő nélkül nincs emberi élet – márpedig ezek „termelése és újratermelése” a természet rendszereiben történik.

Az emberiség a földi élet alapvető törvényei ellenében tevékenykedik – és ennek beláthatatlan következményei lesznek, ha ezen nem fordítunk most AZONNAL!

Ezért *mozgósításra* van szükség, meg kell értetnünk, hogy kevés az idő, és hogy cselekedni kell minden embernek a maga területén.

Ehhez fel kell használnunk a felnőttoktatás leghatékonyabb eszközeit és használnunk kell *a tömegmédiát és a helyi sajtót* is.

Népfőiskolai programokra van szükség, hogy helyükre kerüljenek a dolgok a fejekben és haladéktalanul végbemenjen az a társadalmi szemléletváltás, amire szükség van. Ezekbe a programokba be kell építeni a helyi kezdeményezések, helyi újság elindításához szükséges ismereteket és motivációt.

Ugyanakkor szembe kell néznünk azzal a helyzettel, hogy az emberek még nem érzik, hogy a fenntarthatóság személyes ügyük lenne – ezért a legjobb programokra is csak alig néhányan mennek el. Tudatosan kell tehát *a részvételi motivációt kezelni.*

Fontosnak és elkerülhetetlennek tartjuk, hogy a felsőoktatásba alap tantárgyként *kerüljön be a fenntarthatóság, és minden szakterületen foglalkozzanak az adott szakma fenntarthatósági vonatkozásaival.* Ehhez azonban elkerülhetetlen, hogy az egyetemi és főiskolai tanárok is tanuljanak. Ez és az ehhez való hallgatói motiváció megteremtése a felnőttképzés egyik sajátos kihívása.

A tudományos alapok mellett fontosnak tartjuk, hogy a fenntarthatósággal foglalkozó felnőttoktatás a tudományos elvek és ismeretek mellett *a természeti, történelmi és kulturális értékek megőrzésének* fontosságára és módszerére is megtanítsa a hallgatókat.

A dán népfőiskolák legjobb hagyományait alkalmazva segíteni kell az egészséges *közösségek* kialakulásának folyamatát.

Új és innovatív eszközökkel kell az etikus és tudatos fogyasztás jelentőségét, mindennapi gyakorlatát bemutatni.

Soha nem volt tehát talán fontosabb szerepe a felnőttoktatásnak a világ jövőjével kapcsolatban, mint ma.

2016. november 22.

Ács Sándorné

Kiáltvány a XXI. századi felnőttkori tanulásért

A konferencia időpontja: 2016. november 25. (péntek) 10h és 16h között

Helyszíne: ARANYTÍZ Közösségi Ház (Kislovag terem) Budapest, Arany János u. 10, 1051